

Kiittäkää Herraa, te hänen tekonsa!

Miksei luterilaisessa kirkossa ole ylistystä? Miksi täällä vaan veisataan virsiä ja hengellisiä lauluja? Miksei täällä ylistysetä? Tällaisia kysymyksiä tulee aina silloin tällöin vastaan hengellisessä työssä. Mitä silloin oikeastaan kysytään ja kaivataan?

Yleensä kysyjä kaipaa tietynlaisia, useimmiten amerikkalaisesta evankelikaalisuudesta kotoisin olevia lauluja, joita mielellään säestettäisiin kokonaisen rytmimusiikkibändin voimin kitaroineen, bassoineen ja rumpuineen. Amerikkalaiseen evankelikaalisuuteen on 1800-luvun suurista kenttäkokouksista alkaneista herätyksistä lähtien kuulunut tietynlainen, usein vahvasti tunteisiin vetoava ja kääntymyskokemukseen johdettava julistus sekä yksinkertainen, toistava ja vahvasti tunteisiin vetoava laulukulttuuri. Hyvin usein amerikkalaisperäinen tai -vaikutteinen ylistyslaulu on sisällöltään yllättävän ihmiskeskeinen. Ihminen kuvaa omaa ylistystään ja omia tunteitaan, tuo itsensä ja sydämensä Jumalan eteen ja lahjoittaa itsensä kokonaan Jumalalle, uudestaan ja uudestaan.

*And I will worship you, with all of my heart
And I will worship you, with all of my mind
And I will worship you with all of my strength
For you are my Lord, you are my Lord*

Jokainen tämäntyyppistä ylistysmusiikkia käyttävässä ylistyskokouksessa joskus ollut tietää, miten tällainen musiikki vaikuttaa. Menevästä musiikista syntyy menevä tunnelma. Lyhyet, muutaman sanan säkeet useita kertoja toistettuina toimivat mantran tavoin. Yleensä tämän tyyppiseen ylistykseen liitetään vielä liike: Seisominen, huojuminen, käsien heiluttaminen ja kohottaminen - usein silmät suljettuna. Ylistyskokouksissa näkee siksi samanlaista toimintaa, että voidaan ymmärtääkseni perustellusti puhua "ylistyksen tekniikasta". Tekniikan avulla ihminen kokee saavansa kosketuksen johonkin tuonpuoleiseen. Tuntuu, että Pyhä Henki on erityisen selkeästi läsnä, kun on niin hyvä olla. Kaiken lisäksi ympärillä näyttääkin siltä, kun kaikki seisovat ja huojuvat/huojuttavat, laulavat silmät suljettuina ja ilmaisevat kasvoillaan vahvoja tunteita. Ihminen oppii yhdistämään Pyhän Hengen toiminnan ja läsnäolon tällaiseen tunteeseen.

Usein seurakunnissa opetetaan myös ylistyksen teoriaa/teologiaa. Itse olen kuullut seuraavanlaista opetusta: Me emme ylistä saadaksemme jotain - me ylistämme antaaksemme itsemme Jumalalle ja antaaksemme Jumalalle sen kunnian, joka hänelle kuuluu, ja jota hän meiltä odottaa. "Jumala on luvannut asua kansansa ylistyksen keskellä", sanotaan. Me ihmiset - tai ainakin me kristityt - olemme olemassa ylistääksemme Jumalaa.

Onko tällaisessa ylistyksessä sitten jotakin vikaa? Eikö Jumala muka ole kaiken mahdollisen ylistyksemme arvoinen? Totta kai hän on! Ei Jumalan ylistäminen ole koskaan kiellettyä tai ongelma - päinvastoin. Mutta yllä kuvatuslaisen ylistystekniikan ongelma on, että sen myötä - usein huomaamatta - vääristyy Raamatun opetus Pyhän Hengen työstä seurakunnassa ja raamatullinen jumalakeskeinen pelastusjärjestys korvautuu ihmiskeskeisellä mallilla. Ylistyksenkin latistuu Jumalan suurten töiden ja tekojen rikkaasta julistamisesta ja kiittämisestä ihmisen tunteiden ja ylistysaktin kuvaamiseksi.

1. Pyhän Hengen työ ja läsnäolo hämärtyy

Jeesus sitoo Pyhän Henkensä läsnäolon Raamatussa tiukasti itseensä ja sanaansa: *Henki on se, joka eläväksi tekee; ei liha mitään hyödytä. Ne sanat, jotka minä olen teille puhunut, ovat Henki ja ovat elämä* (Joh 6:63). *Hän on minut kirkastava, sillä hän ottaa minun omastani ja julistaa teille* (Joh

Past. Janne Koskela

16:14). Pyhän Hengen läsnäoloa ei siis voida ensisijaisesti päätellä tunnelmasta tai tuntemuksista, vaan Jeesuksen sanasta. Siellä, missä Raamatun sana on esillä, siellä Jumalan Pyhä Henki toimii, kirkastaen Kristusta uskon syntymiseksi, säilymiseksi ja kasvamiseksi. Ylistys ei ole tekniikka Jumalan kohtaamiseen, eikä innostava tunnelma tae Jumalan läsnäolosta. Kristuksen kirkastuminen kyllä synnyttää kiitosta ja ylistystä, joka voi ilmetä monin tavoin, mutta se on aina seurausta Jumalan eläväksi tekevästä läsnäolosta armonvälineissä – ihmisen ja seurakunnan vastaus Jumalan armoitöihin.

Psalmia 22 lainaten ylisyskokouksissa opetetaan, että Jumala asuu kansansa ylistyksen keskellä. Ylistämällä Jumala ikäänkuin houkutellessaan, kutsutaan tai jopa pakotetaan paikalle. Psalmin jae kuuluu Raamatussa näin: *“Ja kuitenkin sinä olet Pyhä, jonka istuin on Israelin kiitosvirten keskellä.”* (Ps 22:3). Mitä kirjoittajalla oli mielessään? Missä Israelin kiitosvirret soivat? Tietysti ilmestysmaja- ja myöhemmin temppelijumalanpalveluksessa! Ilmestysmajassa ja temppelissä laulettiin ylistys- ja kiitosvirsiä **siksi**, että Jumalan valtaistuin oli kaikkeinpyhimmässä, liitonarkun kannen eli armoistuimen päällä. Israelin ylistys ei tuonut Jumalaa läsnäolevaksi. Sen sijaan virret olivat **seurausta** siitä kiitollisuudesta, että Jumala oli lupautensa mukaan kansansa keskellä ja sovitus ja anteeksiantamus oli Jumalan sanan perusteella tarjolla uhrikultin kautta.

2. Jumalakeskeinen vai ihmiskeskeinen Pelastus- ja pyhitysoppi?

“Herra sotii teidän puolestanne, ja te olkaa hiljaa.” (2. Moos 14:14)

Aina, kun ihmisistä koostuva kristillinen seurakunta tulee Jumalan kasvojen eteen, sillä on samat tuomiset mukanaan: epäonnistumisia, itsekkyyttä, välinpitämättömyyttä, rakkaudettomuutta, epäjumalanpalvelusta, haureutta, kateutta, omavanhurskautta..., sanalla sanoen syntiä. Aina kun seurakunta kokoontuu yhteen, sillä on sama polttava tarve: kuulla ja ottaa vastaan anteeksiantamuksen sana Jeesuksen nimessä ja kalliissa sovintoveressä. Me olemme aina, alusta loppuun saakka saamapuolella suhteessa Jumalaan. Niin pelastuksemme kuin pyhityksemmekin on kokonaan Jumalan työtä ja Jumalasta riippuvaista. *Mutta hänestä on teidän olemisenne Kristuksessa Jeesuksessa, joka on tullut meille viisaudeksi Jumalalta ja vanhurskaudeksi ja pyhitykseksi ja lunastukseksi* (1. Kor 1:30). Tämän todellisuuden ja järjestyksen täytyy olla esillä ja keskiössä jokaisessa seurakunnan kokouksessa. Meillä on annettavana Jumalalle veriruskeat syntimme, ja hän aina uudestaan tahtoo pukea meidät Kristuksen lahjavanhurskauden puhtaisiin vaatteisiin. - sitten toki myös varustaa ja lähettää meidät moninaiseen palvelustyöhön.

Meidän antautumisemme, itsemme antaminen ja tunteemmekin ovat aina vajavaisia, eivätkä voi mitenkään viedä meitä lähemmäs Jumalaa. Hänen on tultava meidän luoksemme *hiljaisessa tuulen hyminässä*, murretun ristin miehen muodossa, armonvälineisiin kätkeytyä. Jumalan käsittämättömän armon ja laupeuden vastaanottaminen synnyttää toki meissä kiitollisuutta, ylistystä, palvontaa ja palvelua, mutta me emme palvo Jumalaa siksi, että hän vaatii sitä, tai on luonut meidät sitä varten, ylistyskuoroksi pönkittämään itsetuntoaan, vaan siksi, että kaikki hänen lahjansa synnyttävät meissä määrättömästi kiitollisuutta ja lahjan vastaanottajan iloa.

3. Onko meillä ylistystä?

Miksei täällä ylistetä -kysymyksellä tarkoitetaan yleensä: miksei täällä lauleta tietyn tyyppisiä amerikkalaisperäisiä ylistyslauluja seisten ja huojuen tai huojutellen. Edellä olen yrittänyt lyhyesti kuvata joitakin syitä, miksi luterilaisessa jumalanpalveluksessa edetään toista tietä. Kirkossa on vanhastaan opetettu: *Lex orandi – Lex credendi* = rukouksen laki on uskon laki. Se miten, millaisilla muodoilla ja millaisia sanoja käyttäen me rukoilemme, laulamme ja ylistämme, kertoo yleensä suoraan ja peittelemättä myös uskostamme ja opistamme. Siksi ei ole yhdentekevää, miten rukoillaan ja ylistetään. Kaunis esimerkki raamatullisesta ylistyslaulusta on pappi Sakariaan kiitosvirsi:

“Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala, sillä hän on katsonut kansansa puoleen ja valmistanut

Past. Janne Koskela

sille lunastuksen ja kohottanut meille pelastuksen sarven palvelijansa Daavidin huoneesta -niinkuin hän on puhunut hamasta ikiajoista pyhain profeettainsa suun kautta- pelastukseksi vihollisistamme ja kaikkien niiden kädestä, jotka meitä vihaavat, tehdäkseen laupeuden meidän isillemme ja muistaakseen pyhän liittonsa, sen valan, jonka hän vannoi Aabrahamille, meidän isällemme; suodakseen meidän, vapahdettuina vihollistemme kädestä, pelkäämättä palvella häntä pyhyydessä ja vanhurskaudessa hänen edessään kaikkina elinpäivinä. Ja sinä, lapsukainen, olet kutsuttava Korkeimman profeetaksi, sillä sinä olet käyvä Herran edellä valmistaaksesi hänen teitään, antaaksesi hänen kansalleen pelastuksen tuntemisen heidän syntiensä anteeksisaamisessa, meidän Jumalamme sydämellisen laupeuden tähden, jonka kautta meidän puoleemme katsoo aamun koitto korkeudesta, loistaen meille, jotka istumme pimeydessä ja kuoleman varjossa, ja ohjaten meidän jalkamme rauhan tielle (Luuk 1:68-79)

Huomaamme, että Sakarias ei juuri kuvaile omaa ylistämistään - hänen laulunsa on täynnä Jumalan suuria tekoja ja täyttyneitä lupauksia kansansa historiassa. Voimme siis sanoa, että Jumalan kansa ylistää Jumalaa aina, kun se laulaa, lukee, julistaa ja kiittää Jumalan tekoja. Kreikan kielen tunnustamista tarkoittava sana *homologein* merkitsee myös kiittämistä ja ylistämistä. Tässä mielessä esimerkiksi Nikean uskontunnustus on mitä suurimmassa määrin ylistystä. Yritäpä löytää virsikirjasta virsi, joka ei pidä sisällään ylistystä!

Klassisen liturgisen jumalanpalveluksen kantava ajatus on, että kaikki tapahtuu Jeesuksesta, Jeesuksen kautta ja Jeesukseen (Room 11:36). Tämä on myös ylistyksen perusajatus: Kaiken keskipisteessä on Jeesus Kristus ristiinnaulittuna ja ylösnousseena maailman Vapahtajana. Siksi me ylistämme ehtoollisliturgiassa: *Hänen kauttaan, hänen kanssaan ja hänessä, kuuluu sinulle kaikkivaltias Isä, Pyhän Hengen yhteydessä kunnia ja kirkkaus aina ja ikuisesti!*

Daavidin virsi. Kiitä Herraa, minun sieluni, ja kaikki, mitä minussa on, hänen pyhää nimeänsä. Kiitä Herraa, minun sieluni, äläkä unhota, mitä hyvää hän on sinulle tehnyt, hän, joka antaa kaikki sinun syntisi anteeksi ja parantaa kaikki sinun sairautesi, joka lunastaa sinun henkesi tuonelasta ja kruunaa sinut armolla ja laupeudella, joka sinun halajamisesi tyydyttää hyvyydellään, niin että sinun nuoruutesi uudistuu kuin kotkan.

Herra tekee vanhurskauden ja hankkii oikeuden kaikille sorretuille. Hän on tehnyt Moosekselle tunnetuksi tiensä, Israelin lapsille suuret tekonsa. Laupias ja armahtavainen on Herra, pitkämielinen ja suuri armossa. Ei hän aina riitele eikä pidä vihaa iankaikkisesti. Ei hän tee meille syntiemme mukaan eikä kosta meille pahain tekojemme mukaan. Sillä niin korkealla kuin taivas on maasta, niin voimallinen on hänen armonsa niitä kohtaan, jotka häntä pelkäävät. Niin kaukana kuin itä on lännestä, niin kauas hän siirtää meistä rikkomuksemme. Niinkuin isä armahtaa lapsiansa, niin Herrakin armahtaa pelkääväisiänsä. Sillä hän tietää, minkäkaltaista tekoa me olemme: hän muistaa meidät tomuksi. Ihmisen elinpäivät ovat niinkuin ruoho, hän kukoistaa niinkuin kukkanen kedolla. Kun tuuli käy hänen ylitsensä, ei häntä enää ole, eikä hänen asuinsijansa häntä enää tunne. Mutta Herran armo pysyy iankaikkisesta iankaikkiseen niille, jotka häntä pelkäävät, ja hänen vanhurskautensa lasten lapsille, niille, jotka pitävät hänen liittonsa ja muistavat hänen käskynsä ja noudattavat niitä.

Herra on pystyttänyt istuimensa taivaisiin, ja hänen kuninkuutensa hallitsee kaikkia. Kiittäkää Herraa, te hänen enkelinsä, te väkevät sankarit, jotka hänen käskynsä täytätte, kun kuulette hänen sanansa äänen. Kiittäkää Herraa, kaikki hänen sotaväkensä, te hänen palvelijansa, jotka hänen tahtonsa teette. Kiittäkää Herraa, kaikki hänen tekonsa, hänen valtakuntansa kaikissa paikoissa. Kiitä, minun sieluni, Herraa.

(Psalmi 103)